

DOI: 10.17942/sted.888276

Geliş/Received : 18.07.2020
Kabul/Accepted : 11.10.2020

Öz

Doğum korkusu, nullipar, primipar ve multipar kadınlarda ortaya çıkan, kadını ve ailesini gebelik, doğum ve doğum sonu dönemlerde etkileyen ve bu dönemlerde birçok sağlık sorunlarına neden olan, son yıllarda oldukça yaygın olarak görülen bir problemdir. Başta ebeler olmak üzere kadın hastalıklar ve doğum alanında çalışan sağlık profesyonellerinin (hemşire, hekim, psikolog), kadınların ve hatta erkeklerin doğuma karşı korku gibi tutumlarını, prekonsepsiyonel dönem başta olmak üzere, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde saptayarak, yaşanan sorunları önlemek amacıyla uygun girişimleri planlaması ve uygulaması oldukça önemli ve önceliklidir. Doğum korkusunun nedenleri çok boyutludur. Bu nedenle doğum korkusunun çeşitli dönemlere özgü değerlendirilmesine yönelik bir gereksinim ortaya çıkmaktadır. Literatürde Türkiye'de geçerlik ve güvenilirliği olan sekiz tane ölçek yer almaktadır. Bu çalışmada doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler; gebelik öncesi, gebelik, doğum ve doğum sonrası olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Bu derleme ile Türk toplumunda doğum korkusunu belirlemeye yönelik geçerlik ve güvenilirliği yapılan çalışma sonuçlarının paylaşılması ve gelecekte yapılacak çalışmalar için rehber olması amaçlanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Doğum korkusu, Tokofobi, Ölçek

Abstract

Tokophobia is a problem that is widely observed in recent years among nulliparous, primiparous and multiparous women that affects women and their families during pregnancy, delivery and postnatal periods also bringing along many other health problems. It is important that health professionals working in the fields of gynaecology and obstetrics including midwives in the first place as well as nurses, physicians and psychologists can spot cases of tokophobia in women and even in men in prenatal, delivery and postnatal periods, and plan for necessary interventions to prevent possible problems. The causes of tokophobia is multi-dimensional. It is therefore necessary to evaluate cases of tokophobia with respect to various periods. The literature contains eight scales which are relevant to and valid in Turkey. The present study examines scales used in identifying tokophobia in four groups as preconception, pregnancy, delivery, and post-natal periods. This study seeks sharing the outcomes reliable studies to identify the presence of tokophobia in Turkey and to provide a guide for future interventions in this field.

Key words: Fear of giving birth, Tokophobia, Scale

* Bu makale 20-22 Kasım 2020 tarihlerinde Online düzenlenen 1. Uluslararası Anadolu Ebeler Derneği Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.
1 Öğr. Gör. Dr.; Ondokuz Mayıs Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Ebelik Bölümü, Samsun (Orcid No: 0000-0002-8910-381X)
2 Doç. Dr.; Bilim Uzm. Sivas Cumhuriyet Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aile Danışmanlığı AD, Sivas (Orcid No: 0000-0002-7474-3160)

Giriş

Gebelik ve doğum, insanlığın varoluşundan bu yana toplumlar tarafından derin anlamlar yüklenen, doğurganlık çağındaki her kadının fizyolojik olarak yaşayabileceği bir deneyimdir. Çoğu kadın gebelik ve doğuma pozitif anlamlar yükleyerek, bu süreci olumlu olarak deneyimlerken, birçok kadın ise olumlu doğum deneyimi yaşayamayacağına inanmaktadır. Bu inancın altında yatan neden ise doğum korkusu olmaktadır (1-2). Doğum korkusu, nullipar, primipar ve multipar kadınlarda ortaya çıkan, kadını ve ailesini gebelik, doğum ve doğum sonu dönemlerde etkileyen ve bu dönemlerde birçok sağlık sorunlarına neden olan, son yıllarda oldukça yaygın olarak görülen bir problemdir (3). Son yıllarda 18 ülkeden 29 çalışmanın dâhil edildiği bir meta-analize göre dünya çapında ki gebelerin yaklaşık % 14'ü doğum korkusu yaşamaktadır (4).

Doğum korkusu genelde hafif, orta ve şiddetli olarak sınıflandırılmaktadır (5-7). Genellikle hafif ve orta düzey tanımlanan bir korku, kadını motive ederek doğuma hazırlamaya yardımcı olabilmektedir. Fakat şiddetli bir doğum korkusu patolojik olarak kabul edilmekte ve tokofobi olarak tanımlanmaktadır. Literatürde gebelik ve doğum korkusunun şiddetli olarak tanımlanmasına tokofobi denilmektedir. Tokofobi birincil, ikincil ve gebelikte depresif hastalığa ikincil tokofobi olarak sınıflandırılmaktadır. Genellikle daha önce doğum deneyimi yaşamayan nullipar kadınları etkileyen, genellikle ergenlikte ya da erken yetişkinlikte başkalarına ait olumsuz doğum deneyimine maruz kalmaları nedeniyle ortaya çıkan korkuya birincil tokofobi denir. Genellikle daha önce olumsuz ya da travmatik doğum öyküsü yaşayan multipar kadınları etkileyen, önceki doğum deneyimine bağlı gelişen, post travmatik stres bozukluğu ile de ilişkili olabilen korku ikincil tokofobi olarak tanımlanmaktadır. Son olarak daha az görülen, doğum öncesi depresyonun tokofobi ile ortaya çıkmasına gebelikte depresif hastalığa ikincil (depresyon belirtisi olarak) tokofobi denilmektedir. (4,8).

Doğum korkusunun çok boyutlu nedenleri vardır. Doğum korkusuna, sosyo-demografik, obstetrik ve psikososyal faktörler neden olmaktadır (6).

Serçekuş ve Okumuş (2009)'un çalışmasında kadınların doğum korkularının nedenleri, doğum ağrısı, doğumla ilgili sorunlar ve uygulamalar, sağlık personeli ve cinsellik ile ilgili tutumları olarak saptanmıştır. Son zamanlarda doğum korkusu nedenleri arasında; uzamış eylem, artan bir şekilde doğumda analjezi kullanımı ve acil sezaryenin katkısının olabileceğine dair yeni kanıtlar bulunmaktadır (2). Avustralya'da yapılan bir çalışmada ilk kez anne olanların, önceki doğumlarında acil sezaryen olanların, anksiyete/depresyon öyküsü olanların ve önceki doğumlarında sezaryen tercih eden kadınların korku düzeyleri daha yüksek saptanmıştır (10). Yapılan çalışmalarda primiparların multiparlara oranla daha fazla korku yaşadıkları (2), gebelerin sosyal destek sistemleri artıça doğum korkusunun azaldığı (11), düşük eğitim düzeyine sahip, eş desteğinden memnun olmayan ve daha önce düşük yapan kadınların doğum korkusu seviyesinin yüksek olduğunu bildirmişler (12).

Doğum korkusu, maternal, fetal ve neonatal sağlığı olumsuz etkilemenin yanında, ebeveyn ilişkilerini de olumsuz yönde etkilemektedir (5-7). Doğumda korku yaşayan kadınların doğum süreleri daha uzun olmakta (13) ve gebelik döneminde doğum korku yaşayan kadınların, yorgunluk, anksiyete ve uykusuzluktan mustarip olduğu bilinmektedir (14). Bu sebeple başta ebeler olmak üzere kadın hastalıkları ve doğum alanında çalışan sağlık profesyonellerinin (hemşire, hekim, psikolog), kadınların ve hatta erkeklerin doğuma karşı korku gibi tutumlarını, prekonsepsiyonel dönem başta olmak üzere, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde saptayarak, yaşanan sorunları önlemek amacıyla uygun girişimleri planlaması ve uygulaması oldukça önemli ve önceliklidir.

Doğum korkusunu ölçmede kullanılan ölçekler
Derlemede doğum korkusunu ölçmede kullanılan ölçekler; gebelik öncesi, gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde kullanılan ölçekler olmak üzere dört grupta incelenmiştir. Bu derleme ile son yıllarda doğum korkusu ölçeklerinin paylaşılması ve gelecekte yapılacak çalışmalar için rehber olması amaçlanmıştır. Ölçeklere ve kullanıma amaçlarına YÖK Ulusal Tez Veri Tabanı, Google Akademik, ULAKBİM-TR veri tabanlarında

"doğum korkusu (fear of childbirth), tokofobi (tokophobia) geçerlik ve güvenilirlik (validity and reliability), ölçek ve skala (scale)" anahtar kelimeleri taranarak ulaşılmıştır. Bu taramalarda sekiz adet makalede ölçeği geliştiren ya da ilk kez Türkçeye uyarlayan araştırmacıların çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Ölçeklere ilişkin özet bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Prekonsepsiyonel (gebelik öncesi) dönemde doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler

Doğum korkusu her ne kadar gebelik, doğum ve doğum sonu herhangi bir dönem yaşanan korku olarak tanımlansa da, gebelik öncesi de ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde gebelik öncesi doğum korkusunu belirlemeye yönelik iki ölçek bulunmaktadır. Bu ölçeklerden bir tanesi Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliği yapılan genç kadın ve erkeklerin doğum korkularını ölçmekte (15), diğeri ise ülkemizde geliştirilen doğurganlık çağındaki kadınların korkularını belirlemektedir (16). Ölçeklerle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (Fear of Childbirth Prior to Pregnancy): Ölçek Stoll ve ark. (17) tarafından geliştirilmiştir, Uçar ve Taşhan (15) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek doğum korkusuna neden olan; doğum ağrısı, kontrol kaybı, doğum ağrısı ve doğumla baş edememe, komplikasyonlar ve geri dönüşümü olmayan fiziksel hasarlar boyutlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Genç kadınların doğum korkusu "Kadın Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (KGÖ-DKÖ)" ile genç erkeklerin doğum korkusu "Erkek Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (EGÖ-DKÖ)" ile ölçülmektedir. Her iki ölçekte on maddeden oluşmakta ve altılı likert tiptedir. Ölçekteki yanıtlar; 1 "kesinlikle katılmıyorum", 2 "katılmıyorum", 3 "kısmen katılmıyorum", 4 "kısmen katılıyorum", 5 "katılıyorum", 6 "kesinlikle katılıyorum" şeklinde ifade edilmektedir. Ölçekte minimum puan 10 iken, maksimum puan 60'dır. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach's alfa değeri 0.86 olarak bulunmuştur. Ölçek bekâr genç Türk kadınları ve erkeklerinde gebelik öncesi doğum korkusunu değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak görülmektedir (15).

Doğurganlık çağındaki kadınların çocuk doğurma korkusu ölçeği: Ölçek Nuraliyeva ve Kaya (16) tarafından ülkemizde ebek anabilim dalı yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçek doğurganlık çağındaki kadınların doğum korkularını belirlemeyi amaçlamaktadır. Ölçek 20 madde, üç alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyut *Gebelik, Doğum ve Annelik Rolü Korkusu* (4., 7., 9., 10., 11., 13., 16., 18. ve 19. maddeler), ikinci alt boyut *Fiziksel ve Sosyal Gereksinimlerin Karşılanamaması Korkusu* (5., 6., 12., 14., 17. ve 20. maddeler) ve üçüncü alt boyut *Gebelik ve Doğum Sorunları Korkusu* (1., 2., 3., 8. ve 15. maddeler)'dur. Ölçeğin değerlendirmesi beşli likert tiptedir. Ölçekteki olumlu maddeler; 1 "kesinlikle katılıyorum", 2 "katılıyorum", 3 "katılmıyorum", 4 "katılmıyorum" ve 5 "kesinlikle katılmıyorum" şeklinde kodlanmıştır. Olumsuz maddeler 1 "kesinlikle katılmıyorum" ile 5 "kesinlikle katılıyorum" şeklinde tersine kodlanmıştır. Ölçekteki olumlu maddelerin 4., 7., 9., 11., 13., 16., 18. ve 19. maddeler, olumsuz maddeler ise olumlu, 1., 2., 3., 5., 6., 8., 10., 12., 14., 15., 17. ve 20. maddelerdir (16).

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan 100'dür. Ölçekten alınan düşük puanlar çocuk doğurma korkusunu ifade etmektedir. Alt boyutlardan alınacak en düşük ve en büyük puanlar sırasıyla, Gebelik, Doğum ve Annelik Rolü Korkusu alt boyut için 9-45 puan, Fiziksel ve Sosyal Gereksinimlerin Karşılanamaması Korkusu alt boyut için 6-30 puan ve Gebelik ve Doğum Sorunları Korkusu alt boyut için 5-25 puandır. Ayrıca alt boyutların ve ölçeğin toplamından alınan puanların madde sayısına bölünerek hem alt boyutlar için hem de ölçeğin toplamı için 1-5 puan genişliğinde bir puan elde edilmektedir. Ölçeğin genelinin toplam Cronbach's alfa değeri 0.86 olup, alt boyutlarının Cronbach's alfa değerleri ise sırasıyla 0.88, 0.76 ve 0.75 olarak bulunmuştur. Ölçek doğurganlık çağındaki kadınların çocuk doğurma korkusunu değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak bulunmuştur (16).

Gebelik döneminde doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler

Doğum korkusunun yaygın olarak yaşandığı bir dönemde gebelik dönemidir. Primigravidalar ve

multigravidalarda çeşitli düzeylerde korku ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde gebelik döneminde doğum korkusunu belirlemeye yönelik üç ölçek bulunmaktadır. Bu ölçekler arasında 2012 yılında geçerlik ve güvenilirliği yapılan Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) A Versiyonu ölçeği (18), 2014 yılında geçerlik ve güvenilirliği yapılan Doğum Tutum Ölçeği (Childbirth Attitudes Questionnaire) (19) ve son olarak 2018 yılında geçerlik ve güvenilirliği yapılan Doğum Korkusu Ölçeği (Fear of Birth Scale) (20) yer almaktadır. Bu ölçekler arasından W-DEQ A \geq 85 puan alan kadınlar tokofobi olarak tanımlanmaktadır. Ölçeklerle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) A Versiyonu: Bu ölçek Wijma ve ark. (21) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı, kadınların yaşadığı doğum korkusunu gebelik döneminde değerlendirmektedir. Ülkemiz için Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Korukcu ve ark. (18) tarafından yapılmıştır. Ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki yanıtlar 0'dan 5'e kadar numaralandırılmış olup, altılı likert tipindedir. Sıfır "tamamen", 5 ise "hiç" şeklinde ifade edilmektedir. Ölçekte minimum puan 0 iken, maksimum puan 165'dir. Madde toplam puanın yüksek olması yüksek düzeyde korkuyu göstermektedir. Ölçekte bulunan negatif yüklü sorular (2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 15, 19, 20, 24, 25, 27, 31) ölçümde uyum sağlamak amacı ile ters yönde çevrilerek hesaplanmaktadır. W-DEQ puanları dört alt grupta değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan puan 37'den küçük ise hafif düzey doğum korkusunu, ölçekten alınan puan 38-65 arasında ise orta düzey doğum korkusunu, ölçekten alınan puan 66-84 arasında ise şiddetli düzey doğum korkusunu ve ölçekten alınan puan 85 ve üzeri ise klinik düzeyde doğum korkusunu göstermektedir. Korukcu ve ark. (18) çalışmasında W-DEQ Ölçeği A versiyonunun Cronbach alfa değeri 0.89 olarak bulunmuştur.

Doğum Tutum Ölçeği (Childbirth Attitudes Questionnaire): Ölçek Lowe (22) tarafından doğum korkusunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Dönmez ve ark. (19) tarafından yapılmıştır. Ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek dördümlük tipindedir. 1= Hiç kaygı yok; korkunun hiç olmaması, 2= Düşük kaygı; korku denecek kadar

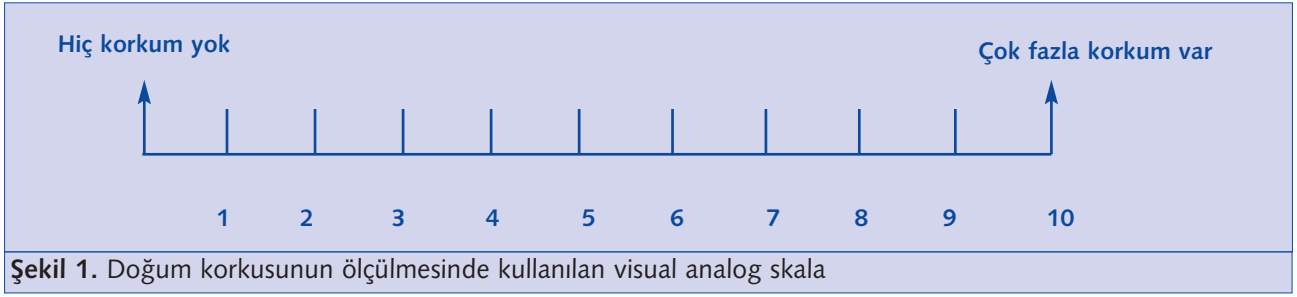
yeterli değil, 3= Orta kaygı; size sıkıntı veren, ama iyi olma hissinizi etkileyecek kadar olan ve 4= Yüksek kaygı; size çok endişe veren ve iyi olma hissinizi etkileyen şeklindedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 16, en yüksek puan 64 tür. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması yükseldikçe doğum korkusunun şiddeti artmaktadır. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur (19).

Doğum Korkusu Ölçeği (Fear of Birth Scale): Ölçek Haines ve ark. (23) tarafından gebe ve eşlerinin doğum korkusunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Ak ve ark. (20) tarafından yapılmıştır. Ölçekte, katılımcıların "Yaklaşan doğum hakkında şu an nasıl hissediyorsunuz?" sorusuna yanıt olarak duygularını (a) 'sakin ve endişeli', (b) 'korku yok ve şiddetli korku' olarak tanımlanan 100 mm'lik iki çizgi üzerinde işaretleyerek derecelendirmeleri istenmektedir. Ölçeğin kesme noktası 50 puan olarak belirlenmiştir. 50 ve üzeri puan alan katılımcıların doğum korkusu yaşadığı tanımlanmıştır. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı .92 bulunmuştur (20).

Doğum anında doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler

Doğum korkusunun yaygın olarak yaşandığı bir dönemde de doğum (labor) sürecidir. Ülkemizde doğum (labor) sürecinde doğum korkusunu belirlemeye yönelik iki ölçek bulunmaktadır. Bu ölçeklerden biri 2015 yılında doktora tezi çalışması sırasında kullanılan Visual Analog Skalasının (VAS) (24), diğeri ise 2017 yılında geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Doğum Korkusu Ölçeğidir (Delivery Fear Scale) (25). Ölçeklerle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Visual Analog Skala: Visual Analog Skala (VAS) sayısal olarak ölçülemeyen bazı değerleri sayısal hale çevirmek için kullanılan bir ölçektir. Ölçek 10 santimetrelik yatay cetvel üzerinde birer santimetre aralıkla 1'den 10'a kadar yerleştirilen rakamlardan oluşur. Skala çok uzun süreden beri kendini kanıtlamış ve tüm dünya literatüründe kabul görmüş bir değerlendirme aracıdır (26). Doğum korkusunun ölçülmesinde 0 korkunun hiç olmamasını temsil ederken, 10 çok fazla korkuyu temsil etmektedir (24). VAS kullanılarak Finlandiya'da yapılan bir çalışmada doğum

korkusu kesme noktası >5 , duyarlılık %98, ciddi doğum korkusu özgünlüğü %67 olarak bulunmuştur (27). Şekil 1'de sakala yer almaktadır.

Doğum Korkusu Ölçeği (Delivery Fear Scale): Ölçek Wijma ve ark. (28) tarafından doğum esnasındaki korkuyu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Serçekuş ve ark. (25) tarafından yapılmıştır. Ölçek tek boyutlu olup toplam on maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tamamlanması 30-90 saniye sürmesi açısından oldukça pratiktir. Ölçekteki her maddeye verilen cevaplar bir ila on arasında olup 1 "Hiç katılmıyorum", 10 "tamamen katılıyorum" ifade etmektedir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 10, maksimum puan 100'dür. Ölçekten alınan

yüksek puan korkunun yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekteki beş madde (1, 3, 5, 7, ve 10) pozitif anlamda, beş madde (2, 4, 6, 8 ve 9) negatif anlama sahiptir. Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur (25).

Doğum sonu dönemde doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler

Doğum korkusunun yaygın olarak yaşandığı bir dönemde de doğum sonu dönemdir. Ülkemizde doğum sonu dönemde doğum korkusunu belirlemeye yönelik bir ölçek bulunmaktadır. Bu ölçek ülkemizde 2013 yılında geçerlik ve güvenilirliği yapılan Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) B Versiyonudur (29). Ölçekle ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. Türk Toplumunda doğum korkusunu belirlemeye yönelik kullanılan ölçekler

Ölçek bilgileri / Uygulama zamanı	Ölçeğin adı	Yazar/yılı	Türü
Gebelik öncesi	Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeği (Fear of Childbirth Prior to Pregnancy)	Uçar ve Taşhan (2018)	Uyarlama
	Doğurganlık Çağındaki Kadınların Çocuk Doğurma Korkusu Ölçeği	Nuraliyeva ve Kaya (2019)	Geliştirme
Gebelik	Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) A Versiyonu	Korukcu ve ark. (2012)	Uyarlama
	Doğum Tutum Ölçeği (Childbirth Attitudes Questionnaire)	Dönmez ve ark. (2014)	Uyarlama
	Doğum Korkusu Ölçeği (Fear of Birth Scale)	Ak ve ark. (2018)	Uyarlama
Doğum	Visual Analog Skala	Şaşmaz ve Mete, (2015)	Uyarlama
	Doğum Korkusu Ölçeği (Delivery Fear Scale):	Serçekuş ve ark. (2017)	Uyarlama
Doğum sonu dönemde	Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) B Versiyonu	Uçar ve Beji (2013)	Uyarlama

Wijma Doğum Beklentisi/Deneyimi Ölçeği (W-DEQ) B Versiyonu: Bu ölçek Wijma ve ark. (21) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin amacı, kadınların kendi doğum deneyimleri sırasındaki doğum korkusunu postpartum dönemde değerlendirmektedir. Ülkemiz için Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Uçar ve Beji (29) tarafından yapılmıştır. Ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Her madde 1-6 arasında puan alan 6'lı likert tiptedir 1 "tamamen", 6 ise "hiç" şeklinde ifade edilmektedir. Ölçekte minimum puan 33 iken, maksimum puan 198 'dir. Puanların yüksek olması kadınların yaşadığı doğum korkusunun yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekte bulunan negatif yüklü sorular (2, 3, 6, 7, 8, 11, 12,15, 19, 20, 24, 25, 27, 31) ölçümde uyum sağlamak amacı ile ters yönde çevrilerek hesaplanmaktadır. W-DEQ puanları dört alt grupta değerlendirilmektedir. Bunlar; düşük derecede doğum korkusu yaşayanlar (W-DEQ puanı ≤ 37), orta derecede doğum korkusu yaşayanlar (W-DEQ puanı 38-65 arasında olanlar), ağır derecede doğum korkusu yaşayan kadınlar (W-DEQ skor 66-84) ve klinik derecede doğum korkusu yaşayan kadınlardır (W-DEQ puanı ≥ 85). Ölçeğin Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur (29).

Sonuç

Kadınların doğurganlık çağı boyunca üreme davranışlarını etkileyen doğum korkularının erken dönemde tanınması, gerekli girişimlerin planlanması ve uygulanması başta ebeler olmak üzere diğer sağlık profesyonellerinin (hemşire, hekim, psikolog) önemli sorumlulukları arasındadır. Doğum korkusunun düzeylerinin belirlenmesi açısından kullanılan ölçme araçlarının uygun olarak kullanılması bu sorumluluklarının gerçekleştirilmelerine olanak sağlayacaktır. Aynı zamanda tokofobinin belirlenmesinde ölçek seçimine dikkat edilmesi de gerekmektedir. Bu ölçeklerin kullanımının yalnızca araştırmalarla sınırlı kalmayıp, birinci basamakta 15-49 yaş izlemleri esnasında prekonsepsiyonel dönemden başlanarak çocuk sahibi olmayı planlayan kadın ve erkeklere uygulanması, aynı zamanda perinatal hizmetlerin yürütüldüğü ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri alanında çalışan sağlık profesyonelleri (ebe, hemşire, hekim, psikolog) tarafından kullanılmasının sağlanması ile ana-çocuk sağlığı hizmetlerinin kalitesinin artmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

İletişim: Nurdan Kaya

E-posta: nrdn.kaya@windowslive.com

Kaynaklar

1. Alessandra S, Roberta, L. (2013). Tokophobia: When fear of childbirth prevails. *Mediterr. J. Clin. Psychol.* 2013; 1(1):1-18.
2. Toohill J, Fenwick J, Gamble J, Creedy DK. Prevalence of childbirth fear in an Australian sample of pregnant women. *BMC Pregnancy Childbirth*, 2014; 14, 275. doi:10.1186/1471-2393-14-275
3. Dencker A, Nilsson C, Begley C, Jangsten E, Mollberg M, Patel, H, et al. Causes and outcomes in studies of fear of childbirth: A systematic review. *Women Birth*, 2019; 32, 99-111. doi:10.1016/j.wombi.2018.07.004
4. O'Connell MA, Leahy-Warren P, Khashan AS, Kenny LC, O'Neill SM. Worldwide prevalence of tocophobia in pregnant women: systematic review and meta-analysis. *Acta Obstet Gyn Scan.* 2017; 96(8), 907-20. doi:10.1111/aogs.13138
5. Aksoy AN. Doğum korkusu: literatür değerlendirmesi. *ODÜ Tıp Dergisi*, 2015; 2(3), 161-65.
6. Çiçek Ö, Mete S. Sık karşılaşılan bir sorun: Doğum korkusu. *DEUHYO E-Derg.* 2015; 8(4), 263-68.
7. Uçar T, Gölbaşı Z. Nedenleri ve sonuçlarıyla doğum korkusu. *İnönü Üniv Sağlık Bil Derg.* 2015; 4(2), 54-8.
8. Nilsson C, Hessman E, Sjöblom H, Dencker A, Jangsten E, Mollberg M, et al. Definitions, measurements and prevalence of fear of childbirth: a systematic review. *BMC Pregnancy Childbirth.* 2018; 28, 1-15. doi: 10.1186/s12884-018-1659-7
9. Serçekuş P, Okumuş H. Fears associated with childbirth among nulliparous women in Turkey. *Midwifery.* 2009; 25(2), 155-62.
10. Haines HM, Pallant JF, Fenwick J, Gamble J, Creedy DK, Toohill J, et al. Identifying women who are afraid of giving birth: A comparison of the fear of birth scale with the WDEQ-A in a large Australian cohort. *Sex Reprod Healthc.* 2015; 6(4), 204-10. doi:10.1016/j.srhc.2015.05.002
11. Güleç D, Öztürk R, Sevil Ü, Kazandı M. Gebelerin yaşadıkları doğum korkusu ile algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst.* 2014; 24(1), 36-41.
12. Gao LL, Liu XJ, Fu BL, Xie W. Predictors of childbirth fear among pregnant Chinese women: A cross-sectional questionnaire survey. *Midwifery.* 2015;31(9):865-70. doi:10.1016/j.midw.2015.05.003
13. Adams SS, Eberhard-Gran M, Eskild A. Fear of childbirth and duration of labour: a study of 2206

- women with intended vaginal delivery. *BJOG*. 2012;119(10):1238-46. doi:10.1111/j.1471-0528.2012.03433.
14. Hall WA, Hauck YL, Carty EM, Hutton EK, Fenwick J, Stoll K. Childbirth fear, anxiety, fatigue, and sleep deprivation in pregnant women. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs*. 2009;38(5):567-76. doi:10.1111/j.1552-6909.2009.01054.x
 15. Uçar T, Taşhan ST. Gebelik Öncesi Doğum Korkusu Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Kadın ve Erkeklerde Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Acıbadem Üniv Sağlık Bil Derg*. 2018; 9(3), 289-96. doi:10.31067/0.2018.43
 16. Nuraliyeva Z, Kaya N. (2019). Doğurganlık Çağındaki Kadınların Çocuk Doğurma Korkusu Ölçeği'nin Geliştirilmesi. İstanbul-Cerrahpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi 2019.
 17. Stoll K, Hauck Y, Downe S, Edmonds J, Gross MM, Malott A, et al. Cross-cultural development and psychometric evaluation of a measure to assess fear of childbirth prior to pregnancy. *Sex Reprod Healthc*. 2016;8:49-54. doi:10.1016/j.srhc.2016.02.004
 18. Korukcu O, Kukulu K, Firat MZ. The reliability and validity of the Turkish version of the Wijma Delivery Expectancy/Experience Questionnaire (W-DEQ) with pregnant women. *J Psychiatr Ment Health Nurs*. 2012;19(3):193-202. doi:10.1111/j.1365-2850.2011.01694.x
 19. Dönmez S, Dağ H, Çelik N, Yeniel ÖA, Kavlak O. Doğum tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türkiye Klinikleri J Gynecol Obst*. 2014; 24(4), 212-18.
 20. Ak, P. S., Vardar, O., & Özkan, S. (2018). Gebeler ve Eşleri İçin "Doğum Korkusu Ölçeği'nin (Fear of Birth Scale: FOBS) Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. 1.Uluslararası, 3.Ulusal Doğuma Hazırlık Eğitimi ve Eğiticiliği Kongresi, İzmir. 2018.
 21. Wijma K, Wijma B, Zar M. Psychometric aspects of the W-DEQ; a new questionnaire for the measurement of fear of childbirth. *J Psychosom Obstet Gynaecol*. 1998;19(2):84-97. doi:10.3109/01674829809048501
 22. Lowe NK. Self-efficacy for labor and childbirth fears in nulliparous pregnant women. *J Psychosom Obstet Gynaecol*. 2000;21(4):219-224. doi:10.3109/01674820009085591
 23. Haines H, Pallant JF, Karlström A, Hildingsson I. Cross-cultural comparison of levels of childbirth-related fear in an Australian and Swedish sample. *Midwifery*. 2011;27(4):560-567. doi:10.1016/j.midw.2010.05.004
 24. Şaşmaz G, Mete S. Kadının doğum eylemindeki destekleyici bakım algısı ile doğum korkusu arasındaki ilişki. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, 2015.
 25. Serçekuş P, İşbir, GG, İnci FH. Reliability and Validity of the Delivery Fear Scale. *DEUHF E-Derg*. 2017; 10(4), 179-85.
 26. Akbay A. Vizüel Analog Skala. *Türk Nöroşirürji Derneği - Spinal ve Periferik Sinir Cerrahisi Grubu*, 2007; 1-3.
 27. Rouhe H. Fear of Childbirth. Academic Dissertation, Department of Obstetrics and Gynaecology, Helsinki University Hospital, University of Helsinki, Finland. Helsinki Unigrafia 2015. doi:10.13140/RG.2.1.3037.2967
 28. Wijma K, Alehagen S, Wijma B. Development of the Delivery Fear Scale. *J Psychosom Obstet Gynaecol*. 2002;23(2):97-107. doi:10.3109/01674820209042791
 29. Uçar ES, Beji NK. (2013). "Wijma Doğum Beklentisi Deneyimi Ölçeği (W-DEQ)B Versiyonunun Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi 2013.